

HØRINGSSVAR

Veivalg for fremtidig kirkeordning

Høring februar – mai 2015

Det vises til Kirkerådets høringsnotat *Veivalg for fremtidig kirkeordning*. I høringsnotatet presenteres en rekke temaer og veivalg for den fremtidige kirkeordningen med i alt 27 spørsmål.

Se bakgrunnsmateriale på denne nettsiden: www.kirken.no/kirkeordning

Høringsinstansen gjøres oppmerksom på at spørsmålene står i et visst forhold til hverandre, noe som er påpekt i teksten.

Det er også anledning til å gi svar kun på et utvalg av spørsmålene.

Hørings svar bes sendt elektronisk til post.kirkeradet@kirken.no.

(Skriv gjerne inn svarene i denne Word-fila og send den som vedlegg til epost).

Opplysninger om høringsinstansen:

Navn på menighet/kirkelig fellesråd/organisasjon:

Møre biskop

Adresse:

Moldetrappa 1, 6413 Molde

Kontaktperson:

Ingeborg Midttømme, Bjørn Olaf Storhaug

HØRINGSSVAR

Veivalg for fremtidig kirkeordning

Møre biskop

Innledning

Den kirkelige lovgivning vi har i dag, representert ved (Grunnloven, Kirkeloven og Gravferdsloven) er et resultat at Stortinget som lovgiver, men der lover og regelverk i stor grad er utviklet gjennom kirkelig medvirkning. Slik sett kan det hevdes at Den norske Kirke har utviklet sin indre organisering og ordning innenfor rammen av statlig rammeverk. Staten har formelt vært arbeidsgiver for biskoper, proster, prester og ansatte ved bispedømmekontorene. I det daglige har tilsetting og skjedd gjennom utstrakt grad av delegasjon. Øvrige bestemmelser og regelverk iht tjenesteordninger etc er fastsatt av staten, men i stor grad utviklet i samforståelse med kirkelige organ.

Dagens kirkeordning er på mange områder utviklet av kirken selv. Det er på denne bakgrunn Møre biskop i det videre arbeidet vil legge eksisterende ordninger til grunn for en videreutvikling. Forholdet mellom stat og kirke er endret og kommunestrukturen er i endring. På flere områder blir kirken gjort mer selvstendig med hensyn til forvaltning av personalmessige, økonomiske og tekniske ressurser. Samtidig vil Den norske kirke være i framtida fortsatt være en viktig faktor i lokalsamfunn og på nasjonalt plan. Det betyr ikke at kirken blir egenrådig, men fortsatt ser det som nødvendig å samvirke på alle plan - lokalt, regionalt og nasjonalt. Det er derfor viktig at kirken er gjenkjennelig også om den står friere.

Høringsdokumentet viser på en god måte at kirkeordningen et saksfelt hvor mange hensyn skal ivaretas, hvor det vil være en kompleks indre sammenheng mellom spørsmålene som stilles. Det ligger i sakens natur at sammenhengene også kan tolkes ulikt alt etter hva slags perspektiv man inntar, og at måten spørsmålene formuleres på vil legge føringer for hvordan svarene avgis. Denne uttalelsen vil i vesentlig grad forholde seg til de problemstillinger og svaralternativer Kirkerådet presenterer. På noen punkter vil det gis noen presiseringer i forhold til de oppgitte spørsmålsstillingene.

Møre biskop har tidligere gitt innspill i prosessen, senest til refleksjonsnotatet utarbeidet i 2013. I høringsspørsmålene tar vi utgangspunkt i situasjonen i Møre bispedømme og vi gir en kort oversikt over Møre:

Møre bispedømme ble etablert i 1983 og svarer geografisk til Møre og Romsdal fylke. Bispedømmet har 263.000 innbyggere og 216.000 medlemmer, det vil si at om lag 82,1% av innbyggerne er medlemmer.

I 2014 ble det gjennomført 3800 gudstjenester med totalt 404.000 deltakere eller i snitt 106 deltakere pr gudstjeneste. Det var 2200 dåp (80% av alle fødte), 2887 konfirmerte (81,9% av alle 15 åringer) og 2207 gravferder (97,8% av alle døde) i Den norske kirke i Møre.

I Møre bispedømme er det 7 prosti med tilsammen 97 sokn og 36 kommuner.

- det største soknet har 17.900 medlemmer*
- 3 sokn har under 100 medlemmer*
- 41 sokn er under 1.000 medlemmer (av disse er 22 under 500 medlemmer),*
- 26 sokn er mellom 1.000 og 2.000 medlemmer*

- 6 sokn mellom 2.000 og 3.000 medlemmer
- 10 sokn mellom 3.000 og 5.000 medlemmer
- 14 sokn over 5.000 medlemmer

Mange små sokn har dels sin bakgrunn i at de gamle kapelldistriktene valgte å bli egne sokn i forbindelse med kirkeloven i 1996. Det har gitt Møre flere små sokn der folketallet stadig er minkende. Det er liten vilje til soknesammenslåing, bare noen få de siste årene. Disse soknene er ofte de eneste som er igjen noen steder og skaper identitet til den gamle kommunen de engang var en del av.

Møre bispedømme har en geografi som er ekstra ressurskrevende. Av de om lag 75 prestestillingene går nærmere 4 årsverk (5% av alle stillinger) med til reisetid knytta til ordinær prestetjeneste i sokna. Dette er i et normalår, og klima/meteorologi i møte med geografi er ofte elementer som spiller inn for de ansatte.

I det videre arbeidet med kirkeordning er det viktig å ta hensyn til den bredde og ulike forutsetninger Den norske kirke har til å være kirke i et land preget av mangfoldighet.

Møre biskop er av den oppfatning at en del begrep i større grad bør innholdsbestemmes. Dette for lettere å vurdere om meningsforskjeller er knyttet til forståelsen av et begrep eller i reelt innhold. Det kan også vise seg nødvendig å etablere nye begrep som er mer dekkende for en framtidig og felles forståelse. Noen eksempler:

1. Et eksempel er «embete», som «den Gud gir et embete» eller alternativt noe som henger igjen fra den statlige embetsforståelsen. Tilsvarende er «arbeidsgiveransvar» og «virksomhetsansvar» begreper som er tett sammenvevd.
2. Begrepet «delegasjon» har blitt brukt for å beskrive en ordning der arbeidsgiveransvar ligger på ett nivå, mens ledelses- og oppgaver ligger på et annet. Det er nødvendig å avklare hvorvidt det er mulig eller om det foreligger en sperre i å kunne delegere fra en juridisk enhet til en annen. Det bør og tydeliggjøres om en juridisk enhet ikke nødvendigvis må akseptere å få delegert oppgaver og ansvar gitt av en annen juridisk enhet.
3. Begreper som «åndelig ledelse», «daglig ledelse», «kirkelig ledelse», «administrativ ledelse» kan bli brukt uten å sikre en felles forståelse.

Det er i en framtidig kirkeordning behov for å forankre tilsynet utover det som i dag går fram tjenesteordning for biskoper. I dette ligger og en konkretisering av tilsynets funksjon og rolle.

Møre biskop legger til grunn høringsdokumentet «Veivalg for framtidig kirkeordning» utsendt av Kirkerådet med dato 15/2-15.

Vi legger også til grunn vedtakene og komiteenes merknader i KM sak 05/15 «Den norske kirkes grunnlag» og KM sak 11/15 «Behovet for framtidig lovgivning om Den norske kirke – Stortingets rolle i kirkestyret»

Møre biskop legger videre også til grunn Den norske kirkes strategidokument og de mål for Den norske kirke Stortinget har gjort vedtak om gjennom siste års statsbudsjett.

Høringsspørsmålene

1 Bør det gjøres endringer i fordelingen av oppgaver og myndighet mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå? I så fall hvilke og hvorfor?

Svar:

Møre biskop støtter flertallet i Kirkerådet som mener at den nåværende oppgave- og myndighetsfordeling mellom de ulike nivåer og organer i hovedtrekk bør videreføres.

Møre biskop mener at minst mulig skal endres i denne overgangsperioden hvor så mye er i endring, jfr også kommunestrukturen som er under endring. Dette av hensyn til befolkningens behov for å gjenkjenne kirken og få bekreftet tilhørigheten til kirken.

2 Deler høringsinstansen Kirkerådets vurdering om at dagens finansieringsordning er den beste til å sikre en bred folkekirke?

Svar:

Ja, Møre biskop støtter Kirkerådets vurdering. Staten har gjennom Grunnloven forpliktet seg selv til å videreføre sin understøttelse av kirken og alle andre tros- og livssynssamfunn. Kommunen har ulike økonomiske forutsetninger, men ser verdien av kirkens tilstedeværelse og viser gjennomgående vilje og evne til å bevilge penger til sine lokale kirker.

3 Dersom dagens finansieringsordning for Den norske kirke faller bort, hvilken ordning vil høringsinstansen gå inn for? Begrunn synspunktet.

Svar:

Om dagens finansieringsordning faller bort går Møre biskop inn for en livssynsavgift for alle – som på Island. Det innebærer at alle bidrar til samfunnslivet – ingen sparer penger på å stå utenfor tros- eller livssynssamfunn. For dem som faktisk velger å stå utenfor tros- og livssynssamfunn gis penger til universitet eller forskning. Det er viktig at medlemskap i et tros- eller livssynssamfunn ikke reduseres til et økonomisk spørsmål. I et livssynsåpent samfunn er verdien av tros- og livssynssamfunnets virksomhet anerkjent som et vesentlig bidrag til å bygge samfunnet, jfr formålparagrafen til RLE-faget.

4 Hvordan kan kirkestrukturen forenkles for at knappe ressurser kan bli rasjonelt utnyttet?

Svar:

Større fellesrådsområder som gir spesialisering og effektivisering av felles oppgaver. Viser til erfaringer fra Storfjorden fellesrådsområde (Skodje, Ørskog, Stordal, Stranda og Norddal kommuner) som på tross av avstander, fjell og fjorder har vist dette i praksis.

5 Har høringsinstansen synspunkter på kriteriene for soknestørrelse og sokneinndeling i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Møre biskop viser til innledningen til høringen hvor vi beskriver utfordringene/erfaringene knyttet til Møre bispedømme. Tidligere utredninger tar

utgangspunkt i størrelse/folketall. Møre biskop ønsker en tilnærming som tar utgangspunkt i hvilken mulighet soknet har til å oppfylle sitt ansvar ut fra Kirkelovens §9. For noen sokn kan det da tvinge seg fram samarbeid med andre sokn. Ok, men begrepet «hensiktsmessig størrelse på sokn» er et krevende begrep. Må handle mer om hvilke muligheter de har for jevnlig og kunne samles rundt «ordet og bordet» for i dette ligger grunnhensikten å være sokn/ha en kirke. Fokus på KL §9.

6 Bør ordningen med to organer for soknet (menighetsråd og fellesråd) videreføres?

Svar:

Møre biskop støtter flertallet i Kirkerådet og mer at ordningen med to organer for soknet bør videreføres og at menighetsrådet fortsatt skal ha virksomhetsansvar for arbeidet i soknet. Likevel viktig å lære av erfaringene evalueringen av Kirkeloven som departementet fikk utført, publisert i rapporten «Samstyring i ubalanse».

7 Hvis ordningen videreføres: På hvilket nivå bør fellesorgan for flere sokn ligge (kommunenivå eller annet nivå, f.eks. prostinivå eller bispedømmenivå)?

Svar:

Møre biskop mener fellesorgan for flere sokn bør ligge på kommunenivå. Prosesser med kommunesammenslåing er i gang nå og kommunalt finansieringsansvar er opprettholdt. Kunne for øvrig tenke tilsvarende kirkelig inndeling på prostinivå og eventuelt justere prostigrensene slik at disse mer eller mindre faller sammen med de framtidige kommunegrensene.

8 Hvis ordningen videreføres: Bør det gjøres endringer i oppgavefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd?

Svar:

Møre biskop mener at KL§§9 og 14 er gode, selv om rapporten «Samstyring i ubalanse» avdekker svakheter. Det er alltid krevende at det organet som faktisk har det strategiske ansvaret ikke sitter med reell budsjettmyndighet.

9 Bør all virksomhet i soknet underlegges styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer?

Svar:

Ja og Nei

Ja, i betydning av at preste-tjenesten er en egen virksomhet og dermed ikke behøver/skal underlegges soknets organer. «I og andsynes»/»I og overfor» er et grunnleggende prinsipp om samvirke mellom embete og råd – se for øvrig Kirkerådets mindretall i spørsmål 1B

10 Hvordan bør daglig ledelse for virksomheten i soknet organiseres?

Svar:

Som en parallell til virksomheten på bispedømmenivå der biskopen leder preste-tjenesten og representerer et eget virksomhetsområde med forvaltningsspørsmål og stiftsdirektør leder bispedømmerådets virksomhet, men er samtidig administrativt ansvarlig for biskopens virksomhetsområdet. Biskop og stiftsdirektør er i dag gjensidig avhengige av hverandre.

11 Hvilken rolle bør biskopen ha i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Møre biskop støtter Kirkerådets flertall og mener at biskopens tilsynsfunksjon bør utvikles og tydeliggjøres både overfor prester og andre vigslede medarbeidere og biskopen bør lede prestetjenesten og utøve arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene. Dette kan med fordel utvides til å gjelde alle ansatte i stillinger som krever vigsling.

12 Hvilke virkemidler bør biskopen ha for å kunne ivareta tilsynet på en god måte?

Svar:

Det er i en framtidig kirkeordning behov for å forankre tilsynet utover det som i dag går fram av tjenesteordning for biskoper. I dette ligger og en konkretisering av tilsynets funksjon og rolle beskrevet i selve kirkeordningen.

Møre biskop mener biskopen bør ha reelle økonomiske og administrative handlingsrom som understøtter positive og negative vedtak samt ledelse. Alt fra kompetanseutvikling til suspensjon. Arbeidsgivers styringsrett fordrer også arbeidsgivers omsorgsplikt. En grenseoppgang mellom tiltak og virkemidler som eksklusivt skal tilhøre arbeidsgiveransvaret og tilsvarende tilsynet, vil skape klarhet og mulige konfliktarenaer som ikke er til beste for den ansatte

13 Hvordan bør utpeking av biskoper skje i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Møre biskop mener det bør opprettes et eget tilsettingsorgan for biskoper. En rådgivende valgordning, men med mulighet for at et eget tilsettingsorgan kan se helheten/ta helhetsskirkelige hensyn og tilsette 1 av 3 med størst kirkelig votum.

14 Bør bispedømmerådet opprettholdes som rådsorgan på bispedømmenivå, og hva skal i så fall være bispedømmerådets rolle i kirkestrukturen?

Svar:

Ja, bispedømmerådet opprettholdes som rådsorgan.

Samvirket mellom «Embete og råd» i valgte organ med beslutningsmyndighet har vært et sentralt premiss i samvirkemodellen og utviklingen av kirkeordningene fram til nå. For å kunne videreføre en slik samvirkemodell, er det avgjørende at bispedømmerådet fortsatt er organ med formell beslutningsmyndighet med innflytelse på utviklingen av kirken i bispedømmet. Et bispedømme med en biskop uten bispedømmeråd vil bryte med utviklingen av kirkeordningen fram til nå.

Bispedømmerådets rolle og oppgaver bør opprettholdes som i dag. Tilsettingsmyndighet for prester evt andre, økonomi- og personalforvaltning, tilskuddsforvaltning. Vi er av den oppfatning at 11 bispedømmer vil kunne fungere mer dynamisk som mellomledd mellom Kirkemøtet/nasjonalt nivå og lokalmenighetene enn et stort antall prostier eller fellesrådsområder.

15 Hvilke oppgaver bør i så fall legges til bispedømmerådet?

Svar:

Oppgaver som i dag i tillegg til nye oppgaver/utvidet ansvar fra Kirkemøtet.

Utover dette skal alle bispedømmeråd fortsatt utgjøre Kirkemøtet for å sikre at Kirkemøtemedlemmene er et kontinuerlig kirkestyre og ikke bare kirkestyre en uke i året under Kirkemøtet.

16 Bør alle ansatte ha den samme arbeidsgiver og hvilket organ bør dette i så fall være?

Svar:

Møre biskop mener bispedømmerådet i prinsippet kan være arbeidsgiver for alle med delegasjon «nedover» for alle stillinger som ikke krever vigsling. Disse bør være underlagt arbeidsgiverorganet der biskopen er. Dette er helt i samsvar med det som for eksempel er tilfelle for ansatte på sykehus. Alle har samme tariffområdet og samme arbeidsgiver, men vedtak om ansettelse, personaloppfølging og ledelse i det daglige foregår på ulike nivå i organisasjonen.

17 I hvilken grad bør arbeidsgiverfunksjoner fordeles på de ulike organer? (Biskopen regnes i denne sammenheng som et organ).

Svar:

For bispedømmerådstilsatte/staben på bispedømmekontoret, prester, proster og andre vigslede, varetar, har bispedømmerådet ved stiftsdirektør, biskop og prost bispedømmerådets arbeidsgivermyndighet. For øvrig har soknet arbeidsgiverfunksjoner fordelt ut fra hensiktsmessighet.

18 I hvilken grad bør det åpnes opp for lokale og regionale variasjoner i organiseringen av arbeidsgiveransvaret?

Svar:

I noen grad av hensyn til størrelse på organer. Jfr Oslo med ett fellesråd og 6 prosti i motsetning til i Møre, med 36 kommuner og 7 prosti

19 Hvordan bør man på best mulig måte ivareta særpreget til prestedtjenesten og andre vigslede tjenester?

Svar:

Biskopen vil ha tilsyn og være arbeidsgiver sammen med bispedømmerådet. Tjenesteordningene og vigslingsliturgiene gir retning og gjensidig ansvar for den vigsler og den som er vigslet.

20 Har høringsinstansen synspunkter på Kirkemøtets rolle i kirken?

Svar:

Møre biskop støtter Kirkemøtet som Den norske kirkes øverste representative organ. Med hensyn til rolle og funksjon støtter utredningen s 80-82.

21 Har høringsinstansen synspunkter på hvordan Kirkemøtet skal settes sammen?

Svar:

Møre biskop mener Kirkemøtet skal sammensettes av bispedømmerådene som i dag slik at de som sitter i Kirkemøtet utgjør et kontinuerlig kirkestyre

22 Har høringsinstansen synspunkter på Bispemøtets oppgaver og rolle i kirkeordningen, herunder forholdet til Kirkemøtet og Kirkerådet?

Svar:

Møre biskop støtter mindretallet i Kirkerådet som mener Bispemøtet også i en fremtidig kirkeordning bør være et sentralt organ med ansvar for å samordne de oppgaver som er tillagt de enkelte biskopene samt ivareta helhetskirkelige spørsmål. Møre biskop legger til grunn at Bispemøtet er ansvarlig for forberedelse og oppfølging samt avgir innstilling i lære- og liturgisaker overfor Kirkemøtet.

Møre biskop mener «i og andsynes»/»i og overfor (ikke ovenfor) som prinsipp må være gjennomgående i kirkens organisering. Det innebærer at Bispemøtet ikke er underlagt Kirkerådet. Møre biskop ser på at den bemyndigelse som Kongen har gitt Bispemøtet til selv å fastsette sin forretningsorden for sin virksomhet (Reglement for Bispemøtet §5). Kongen ga denne myndigheten så sent som i kirkeforlikperioden.

23 Har høringsinstansen synspunkter på spørsmålet om ledelse av biskopene?

Svar:

Møre biskop mener biskopene bør være ledet av preses og ikke være underlagt Kirkerådet.

24 Har høringsinstansen synspunkter på Kirkerådets funksjon og sammensetning?

Svar:

Møre biskop støtter et flertall i Kirkerådets foreløpige vurdering.

Kirkerådet har i dag et passende antall medlemmer. For å ivareta en geografisk spredning bør bestemmelsen om at hvert bispedømme skal ha minst én representant i Kirkerådet opprettholdes. Videre at det legges til grunn at det bør tilstrebes minst 20 prosent representasjon av unge under 30 år og minst 40 prosents representasjon av begge kjønn i Kirkerådet.

Når det gjelder navn for valgte rådsorgan og administrative sekretariatet mener Møre biskop at begge kan hete «Kirkerådet». Navn er imidlertid av mindre betydning i forhold til behovet for å sikre at alle bispedømmerådet blir hørt og har lik adgang til den informasjon saksbehandlingen i Kirkerådet gir. Ikke skape usikkerhet om denne delen av demokratiet når så mye er i endring.

25 Bør ordningen med en egen lærenemnd videreføres, og hvilken funksjon skal en slik nemnd i så fall ha?

Svar:

Møre biskop mener ordningen med egen lærenemnd avvikles.

Møre biskop mener funksjonene for dagens lærenemnd overføres Bispemøtet. Bispemøtet må være lærenemnd ut fra biskopens ansvar ut fra sin vigslings, jfr forskrift for Den norske Kirkes lærernemnd §§1 og 7.2.

26 Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ansvaret for samisk kirkeliv skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Møre biskop støtter Kirkerådets foreløpige vurdering om at Samisk kirkeråd bør forbli et råd under Kirkemøtet og medlemmene oppnevnes som i dag. Det bør i framtida utredes muligheten for et fellesmøte for samisk kirkeliv som velger representanter til de tre nordligste bispedømmerådene.

27 Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ungdomsdemokratiet og Ungdommens kirkemøte skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Møre biskop støtter Kirkerådets foreløpige vurdering om at det kirkelige ungdomsdemokratiet bør regelfestes som en del av kirkeordningen vedtatt av Kirkemøtet. Ungdommens kirkemøtets funksjoner videreføres som i dag.

